

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки РДГУ
Кафедра загальної психології та психодіагностики
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра практичної психології та психотерапії**

Актуальні питання психологічної науки

**Альманах студентського наукового
товариства**

Випуск 13

Рівне - 2019

ББК 88

А 43

УДК 159.9

Актуальні питання психологічної науки: Альманах студентського наукового товариства. – Випуск 13. – Рівне: РДГУ, 2019. – 169 с.

Головний редактор:

Ямницький В.М. – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. – доктор психологічних наук, професор, академік АВШ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, директор Інституту психології та педагогіки РДГУ, перший проректор РДГУ;

Воробйов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Павелків В.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету РДГУ

Литвиненко С.А. – доктор педагогічних наук, професор кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Безлюдна В.І. - кандидат педагогічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Главінська О.Д. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Корчакова Н.В. – доктор психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Рудь Г.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ;

Романюк В.Л. – кандидат біологічних наук, доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;

Созонюк О.С. - кандидат психологічних наук, доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ.

Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ (протокол № 5 від 30 травня 2019 р.)

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

УДК 159.92

**СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ КАР'ЄРНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ
ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПСИХОЛОГА**

Артемова Ольга, кандидат педагогічних наук, доцент

Необхідність забезпечення конкурентоспроможності молодого фахівця на ринку професій та посад вимагає розширення наукового світогляду щодо кар'єрної проблематики, а також ключових психологічних конструктів, що обумовлюють ефективність професійного становлення та кар'єрного розвитку.

Кар'єра розглядається вченими як складне соціально-психологічне явище, що охоплює всі сфери життєдіяльності людини, як процес професійного та особистісного розвитку і росту суб'єкта, як феномен життєтворчості кожної молодої людини, оскільки зумовлює істотні зміни її життєвого шляху в цілому, сприяючи найбільш повному та всебічному розкриттю не тільки професійного, а й особистісного потенціалу [1, 5].

Наші дослідження доводять, що майбутні фахівці недостатньо володіють здатністю окреслення шляхів подальшого розвитку власного професійного майбутнього, застосування сучасних технологій професійного і посадового зростання, навичок їх реалізації у практичній діяльності. А тому особливого значення набуває необхідність формування у випускників уявлень про умови та перспективи власної кар'єри в умовах ринкового середовища, відповідних кар'єрних орієнтацій майбутнього спеціаліста. Вищезначене зумовлює потребу більш ґрунтовного вивчення теоретичних і практичних аспектів цієї проблеми.

Експериментальні дослідження у галузі професійного становлення і кар'єрного розвитку розкрили численні зв'язки кар'єрного самовизначення майбутніх психологів з мотиваційною і ціннісною сферою особистості, концепцією Я в цілому.

Теоретико-методологічний аналіз досліджуваного феномену засвідчив стратегічну сутність кар'єри, що дало змогу розглядати кар'єрне самовизначення випускників-психологів як свідомий вибір висхідної траєкторії майбутнього професійного розвитку, що передбачає орієнтацією на досягнення високого соціально-економічного і професійного статусів, суб'єктивного почуття успішності. В нашому дослідженні було виокремлено основні структурні компоненти феномену, такі як: ціннісна, мотиваційна, критеріальна (емоційно-оцінкова) та операційна (плануюча), а також численні зв'язки виокремлених компонент зі змістовними і процесуальними характеристиками кар'єрного самовизначення, концепцією Я особистості; проаналізовано психологічні особливості та соціальну

ситуацію розвитку на даному віковому етапі. Встановлено, що актуалізація кар'єрного самовизначення передбачає певну психологічну готовність, що виявляється у:

- а) сформованості на високому рівні психологічних структур, у першу чергу самосвідомості;
- б) розвиненості потребово-мотиваційної сфери, що забезпечує змістовну наповненість особистості;
- в) становленні індивідуальності як результату розвитку і усвідомлення власних інтересів і здібностей;
- г) появі в онтогенезі тенденцій до саморозвитку та формування життєвих сценаріїв, уявлень про засоби реалізації власного життєвого задуму;
- д) сформованості ідентичності, що є основною детермінантою реалістичності кар'єрних домагань [2,17].

Емпірично встановлено, що в структурі кар'єрного самовизначення можна виділити 5 факторів, серед яких: 1) цінності і життєві сфери (фактор, що відображує змістовні характеристики самовизначення, з домінуванням цінності досягнень); 2) показники мотивації (мотиваційна компонента самовизначення з особливою вагою мотиву самоповаги); 3) самоактуалізація в міжособистісних відносинах (процесуальна характеристика кар'єрного самовизначення з найбільшою вагою сенситивності та контактності); 4) внутрішньоособистісні аспекти самоактуалізації (процесуальна характеристика кар'єрного самовизначення з найбільшою вагою самоприйняття); 5) світоглядні аспекти самоактуалізації (змістовна характеристика, що передбачає високу конгруентність).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Розроблено психологічні рекомендації, направлені на активізацію сутнісного виявлення «Я» в процесі професійного становлення та кар'єрного самовизначення майбутніх психологів, що були втілені у програму психокорекції.

Список вибраних джерел:

1. Лозовецька В.Т. Професійна кар'єра особистості в сучасних умовах: монографія / В.Т.Лозовецька В.Т. – Київ, 2015. – 279 с.
2. Моргун Я.І. Гендерно зумовлені психологічні особливості кар'єрного самовизначення особистості [Текст] : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. психол. наук : 19.00.07 - педагогічна та вікова психологія / Моргун Ярослав Ігорович ; Південноукраїнський нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. – Одеса, 2013. – 20 с.

Зміст

Вступ	3
Артемова О. Структурний аналіз кар'єрного самовизначення особистості майбутнього психолога	4
Артемова О. Динаміка ціннісно-сислової сфери майбутніх психологів у процесі професійного навчання.....	6
Базилюк О. Творчий потенціал особистості як передумова її професійної самореалізації	8
Бігун Л. Психологічні особливості формування лідерських якостей у майбутніх психологів	11
Блищик Ю. Психологічні особливості адаптації до шкільного навчання людей з обмеженими можливостями	12
Болюх Т. Формування професійної ідентичності в студентському віці	15
Валага О. Формування Я-образу крізь призму професійної спрямованості у старшокласників	17
Воронко В. Дослідження і корекція перфекціонізму серед студентства	19
Гесаль О. Самоповага як чинник академічної успішності старшокласника	22
Главінська Е.С. Малюноква терапія як ефективний метод подолання агресивності молодших школярів	24
Гойко Я. Переживання як критерій об'єктивації емоційної сфери особистості	25
Головенко А. Психологічна готовність молоді до шлюбу	27
Голубчикова М. Психологічні аспекти сексуальності сучасної молоді	29
Гордійчук К. Експериментальне дослідження психологічних особливостей особистісно-професійного становлення старшокласників	31
Джеджера О. Індивідуальні особливості емоційного переживання студентами екзаменаційного стресу	33
Дідус Т. Феномен смисложиттєвих орієнтацій особистості	35
Євтушок Б. Використання казкотерапії у психологічній допомозі дітям, які переживають горе	38
Забегаліна Д. Основні психологічні детермінанти й чинники виникнення та розвитку тривожності і страху у підлітковому віці	40
Загуляєва В. Особливості міжособистісних взаємин з ровесниками у підлітковому віці	43
Зайцева О. Відмінності у структурі мотивації вибору професії мешканців міст і сіл	44
Зайченко І. Роль комунікативних здібностей у процесі формування особистості старшокласників	47
Зелена І. Соціальна адаптація військовослужбовців та їх сімей	49

Каламбет А. Інклюзивна свідомість людей в сучасному суспільстві	52
Капуцьян Я. Комунікативний вплив ЗМІ як чинник зміни особистісних настановлень	54
Кобзар З. Фактори розвитку агресивності у студентів	56
Ковальчук М. Психологічні особливості самооцінки у студентів	58
Комарніцька О. Психологічні особливості відповідальності у юнацькому віці	56
Корчак А. Психологічні особливості психосоматичних проявів особистості в умовах емоційної напруги	62
Крук С. Психологічні особливості розвитку емоційного інтелекту в юнацькому віці	65
Кужель Н. Корекція аутичного поведінкового спектру проявів методами арт-терапії у дітей з особливими потребами	67
Лавренчук К. Самооцінка як психологічний феномен	69
Максимчук І. Особливості каузальної атрибуції в ситуації міжособистісного конфлікту (на матеріалі дослідження старшокласників)	71
Мартинюк А. Діагностика емоційного стану старшокласників перед ЗНО	73
Мартинюк Т. Дослідження і корекція фрустраційних станів у студентів	75
Мельник А. Індивідуально-стильові чинники переваг у застосуванні способів психологічного захисту	78
Мельник І. Вплив емоційних станів страху на особистість студентів	81
Миколайчук Ю. Основні аспекти вивчення емпатії у психологічній науці	84
Миркун Н. Вікові особливості точності та адекватності міжособистісного сприймання	86
Мислінчук Ю. Психоаналіз чинників формування низької самооцінки у юнацькому віці	89
Михайлова І. Дослідження психологічних особливостей динаміки впливу самосвідомості на ставлення особистості до себе та соціуму	91
Михайлова Т. Індивідуально-психологічні чинники агресивності молодших школярів	94
Новорок А. Психологічні особливості дослідження емоційно-вольових якостей молодшого школяра	96
Остапчук К. Психологічні особливості самооцінки у підлітків	98
Остігова А. Вікові особливості змісту стереотипів соціального сприймання	101
Павлусь В. Психологічні особливості ціннісно-мотиваційної сфери в юнацькому віці	103
Петренко А. Дослідження і корекція конфліктної поведінки серед студентів	105

Петрова-Ніколайчук О. Особливості прийняття рішень старшокласниками в ситуаціях морального вибору	108
Покотило Б. Психологічний супровід інклюзивних дітей	110
Пошковська А. Психологічні особливості креативного мислення молодших школярів	112
Романюк О. Розвиток емпатії практичних психологів в процесі професійного становлення	114
Савуляк В. Групове фокусоване інтерв'ю у контексті практичної підготовки майбутніх психологів	118
Савуляк В. Копінг-стратегії студентської молоді: особливості, шляхи корекції	119
Семенюк О. Психологічні особливості формування мотиваційного компонента моделі підготовки юнаків до трудової діяльності	121
Синчук Т. Психологічні чинники соціально-психологічної адаптації студентів-психологів	122
Сімчук А. Подолання невпевненості в стресових ситуаціях	124
Скалка І. Психологічні особливості розвитку емоційної сфери сучасних підлітків	126
Слабецька Д. Психологічні чинники конфліктів у студентській академічній групі	128
Сочинська Р. Психологічний зміст та структура творчого потенціалу особистості	130
Сукнацька А. Психологічні детермінанти подолання почуття самотності в юнацькому віці	133
Сульжук Т. Захисні механізми психіки у підлітків з девіантною поведінкою	135
Тарадайник Д. Дослідження і розвиток рефлексії у юнацькому віці	138
Хомич В. Фактори формування соціально-психологічного клімату в студентській групі	141
Хомік Т. Теоретичні аспекти проблеми формування стресостійкості юнаків	142
Хрипонюк І. Психологічні особливості мотивації навчальної діяльності студентів	144
Чалайдук К. Готовність майбутніх психологів до професійної діяльності: теоретичний аналіз проблеми	146
Чмуневич Н. Особливості розуміння феномену свободи в підлітковому та юнацькому віці	148
Шатковська О. Вплив гендерних стереотипів на особливості спілкування сучасної молоді	151

Шахрайчук І. Феномен поняття «ціннісні орієнтації» у психологічній науці	152
Шевлюк В. Психологічні особливості переживання почуття самотності у юнацькому віці	154
Шевчук О. Психологічні особливості прояву сором'язливості у юнацькому віці	157
Шоха Т. Особливості розвитку мотиваційної сфери молодших школярів	160
Шумак Ю. Особливості міжособистісної взаємодії в групах дітей з особливими потребами	162
Якимчук М. Психологічні аспекти прийняття рішень при виборі майбутньої професії студентів-психологів	163

Наукове видання

**Актуальні питання психологічної науки.
Альманах студентського наукового товариства**

Випуск 13

Наукове редагування – доц. Романюк В.Л.
Відповідальний за випуск – проф. Воробйов А.М.

Підписано до друку 2.06.2019 р.
Формат 60x80/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Умовн. друк арк. 9,7. Тираж 150 прим.

вул. С. Бандери, 12, м. Рівне
Редакційно-видавничий відділ
Рівненського державного гуманітарного університету